

“BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL TRANSFORMATSIYANING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI”

Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman
materiallari to'plami

I-qism

IQTISODIY
BARQARORLIK

YASHIL
IQTISODIYOT

INNOVATSIYA VA
TEKNOLOGIYALAR

IJTIMOIIY
FAROVONLIK

XALQARO
HAMKORLIK

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN
VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“REAL IQTISODIYOT” KAFEDRASI

**“BARQAROR RIVOJLANISH VA
YASHIL TRANSFORMATSIYANING
ZAMONAVIY MEXANIZMLARI”**

**xalqaro ilmiy-amaliy anjuman
MATERIALLARI TO‘PLAMI**

2026-yil 25-may

I bo‘lim

SAMARQAND-2026

UO‘K: 332.1:502.131.1(06)

KBK: 65.04+20.18

A 80

Artikov, Z.S.

“Barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning zamonaviy mexanizmlari” Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari to‘plami (I-II qism) [Matn] / Z.S. Artikov ; muharrir O.M. Pardayev va boshq.- Toshkent: TURON NASHR (Mirzo Abdullo nur savdo), 2026.-406 b.

TO‘PLOVCHI VA NASHRGA TAYYORLOVCHI:

Z.S.Artikov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, professor.

NASHR UCHUN MAS’ULLAR:

O.M.Pardayev – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

G.M.Shadiyeva – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

T.S.Sharipov – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent;

Sh.A.Sultonov – iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor;

R.J.Qurbonova – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;

Z.I.Abdullayeva – iqtisod fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;

D.S.Musinov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;

B.O.Do‘stmatov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;

Z.I.Sattarova – dotsent v.b.;

Z.K.Raximov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;

M.E.Erdonov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent v.b.;

SAHIFALOVCHILAR:

M.E.Erdonov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrası PhD, dotsent v.b.

S.B.Iskandarov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrası assistenti;

Sh.N.Mirzayeva – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrası assistenti;

A.I.Asrorov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrası assistenti;

V.A.Fozilov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrası assistenti;

Sh.SH.Mirzaxadjayeva – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrası assistenti.

Тезисы редактируются авторами. Авторы несут ответственность за представленные в них цифры, факты, выводы и рекомендации. Некоторые их мнения могут не соответствовать взглядам организационной группы.

The materials of the scientific-practical conference highlight theoretical and methodological approaches to the formation of modern mechanisms for sustainable development and green transformation, as well as problems and solutions related to the introduction of green technologies in ensuring the ecological sustainability of economic sectors. They also address issues of rational resource use, improving energy efficiency, and applying low-carbon development principles in the socio-economic development of regions. The materials further present theoretical views and practical recommendations on accelerating the transition to a green economy, ensuring environmental security, improving innovation and investment mechanisms, and defining green transformation priorities within national and regional development strategies.

This collection contains articles and theses by professors, doctoral students, independent researchers, masters and talented students on modern technologies for implementing structural changes in the services sector.

The materials in the collection can be used by bachelors, masters, doctoral students, independent researchers, government officials and specialists in this field studying in the field of economics.

Abstracts are edited by the authors. The authors are responsible for the figures, facts, conclusions and recommendations presented therein. Some of their views may not reflect those of the organizational group.

UO‘K: 332.1:502.131.1(06)

KBK: 65.04+20.18

ISBN 978-9910-5219-5-9

© Artikov, Z.S., 2026-y.

© Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2026-y.

© “TURON NASHR” nashriyoti, 2026-y.

4. Williamson O.E. The Economic Institutions of Capitalism. New York: Free Press, 1985. 450 p.
5. Kane G.C. et al. Strategy, not Technology, Drives Digital Transformation // MIT Sloan Management Review. 2015. 28 p.
6. Brynjolfsson E., McElheran K. The Rapid Adoption of Data-Driven Decision-Making // AER. 2016. Vol. 106, No 5. P. 133–139.
7. Davenport T.H., Harris J.G. Competing on Analytics. Boston: Harvard Business School Press, 2007. 241 p.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-6079-son farmoni. 2020 yil 5 oktyabr.

IJTIMOIY XIZMATLARNING INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISHDAGI O'RNI VA IJTIMOY-IQTISODIY TARAQQIYOTGA TA'SIR MEKANIZMLAR

Shanazarov Farrux

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
mustaqil izlanuvchi

ORCID: 0009-0003-4377-2086

f.shanazarovv@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada ijtimoiy xizmatlarning inson kapitalini shakllantirish va rivojlantirishdagi o'rni hamda ularning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta'siri ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Ta'lim, sog'liqni saqlash, ijtimoiy himoya va bandlik xizmatlarining inson kapitali sifat ko'rsatkichlariga ta'siri ochib berilgan. Shuningdek, O'zbekistonda ijtimoiy xizmatlar rivojlanish bosqichlari tizimli ravishda yoritilib, ularning iqtisodiy ahamiyati asoslab berilgan. **Kalit so'zlar:** ijtimoiy xizmatlar, inson kapitali, barqaror rivojlanish, ijtimoiy siyosat, iqtisodiy o'sish, yashil va innovasion iqtisodiyot.

Abstract: The article provides a scientific and theoretical analysis of the role of social services in the formation and development of human capital and their impact on sustainable socio-economic development. The significance of education, healthcare, social protection, and employment services in improving the quality of human capital is examined. The stages of social service development in Uzbekistan are systematized, and their economic importance is substantiated.

Keywords: social services, human capital, sustainable development, social policy, economic growth.

Аннотация: В статье проведён научно-теоретический анализ роли социальных услуг в формировании и развитии человеческого капитала, а также их влияния на устойчивое социально-экономическое развитие. Раскрыто значение образовательных, медицинских, социальных и трудовых услуг в повышении качества человеческого капитала. Систематизированы

этапы развития социальных услуг в Узбекистане и обосновано их экономическое значение.

Ключевые слова: социальные услуги, человеческий капитал, устойчивое развитие, социальная политика, экономический рост.

Kirish. Ijtimoiy xizmatlar aholining hayot sifati va farovonligini oshirishda, shuningdek jamiyatning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashda muhim institutsional omil hisoblanadi. Ular inson kapitalini rivojlantirish orqali ijtimoiy tengsizlikni kamaytirish, ijtimoiy integratsiyani kuchaytirish va iqtisodiy o'sish uchun mustahkam poydevor yaratadi.

Ilmiy nuqtai nazardan, ijtimoiy xizmatlar inson kapitalining asosiy tarkibiy qismlari — sog'liq, bilim, kasbiy malaka va ijtimoiy faollikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Ta'lim va sog'liqni saqlash xizmatlari inson kapitalining bazaviy asosini shakllantirsa, ijtimoiy himoya va rehabilitatsiya xizmatlari aholining ijtimoiy xavf-xatarlarga barqarorligini oshiradi va mehnat bozorida uzluksiz ishtirok etish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Ijtimoiy xizmatlar orqali kam ta'minlangan va zaif ijtimoiy qatlamlarni qo'llab-quvvatlash inson kapitalidan samarali foydalanish imkonini yaratib, inklyuziv iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi. Shu bois, ijtimoiy xizmatlarga yo'naltirilgan investitsiyalar uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanishning strategik omili sifatida namoyon bo'ladi.

O'zbekiston iqtisodiyoti ijtimoiy yo'naltirilgan bo'lib, unda ijtimoiy xizmatlar shakllanishi va rivojlanishi davlat siyosati, iqtisodiy imkoniyatlar va institutsional islohotlar bilan uzviy bog'liq holda kechib kelmoqda. Ijtimoiy xizmatlarning inson kapitaliga ta'sirini chuqur tahlil qilish uchun ularning shakllanishi va rivojlanishini vaqt omilida, ya'ni institutsional va iqtisodiy transformatsiya bosqichlari kesimida o'rganish muhim hisoblanadi. Har bir tarixiy bosqichda davlatning ijtimoiy siyosatdagi roli, moliyalashtirish mexanizmlari, xizmatlar ko'rsatish shakllari hamda ularning iqtisodiy samaradorligi turlicha bo'lgan.

Shu bois, O'zbekistonda ijtimoiy xizmatlarning shakllanishi va rivojlanish bosqichlarini tizimlashtirish inson kapitali rivojlanishining evolyusiyasini, ijtimoiy xizmatlar orqali iqtisodiy o'sishni ta'minlash mexanizmlarini aniqlash imkonini beradi. Quyidagi jadvalda ijtimoiy xizmatlarning asosiy shakllanish bosqichlari, ularning xronologik davrlari, institutsional xususiyatlari hamda iqtisodiy ahamiyati kompleks tarzda aks ettirilgan.

O‘zbekistonda ijtimoiy xizmatlarning shakllanish bosqichlari

1-jadval

Bosqich	Davri	Asosiy xususiyatlari	Iqtisodiy ahamiyati
I	1917–1991	Markazlashgan, bepul xizmatlar tizimi	Barqaror, ammo past samaradorlik
II	1991–2000	Bozor islohotlari, davlat kafolatlari saqlanishi	Ijtimoiy kafolatlar qisqardi
III	2000–2016	Modernizatsiya, xususiy sektor ishtiroki	Xizmatlar sektori tez o‘sd
IV	2017–hozir	Raqamli transformatsiya, “Inson qadri uchun” tamoyili	Inson kapitali iqtisodiy o‘sish omiliga aylandi

1-jadval ma’lumotlaridan ko‘rinib turibdiki, O‘zbekistonda ijtimoiy xizmatlarning rivojlanishi markazlashgan rejali tizimdan bozor munosabatlariga bosqichma-bosqich o‘tish, keyinchalik esa raqamli va inson kapitalini ustuvor deb biluvchi modelga evolyusion tarzda o‘tish jarayonini aks ettiradi.

Yangi O‘zbekiston sharoitida ijtimoiy xizmatlarning rivojlanishi yashil va innovasion iqtisodiyot tamoyillari bilan uyg‘unlashib, raqamli texnologiyalar asosida xizmatlar sifati va qamrovini oshirishga xizmat qilmoqda. Bu jarayonlar hududiy barqaror rivojlanish, bandlikni oshirish va aholi farovonligini ta’minlashda muhim rol o‘ynamoqda.

Xulosa va takliflar. Yuqorida olib borilgan nazariy tahlil va institutsional yondashuvlar, shuningdek, O‘zbekistonda ijtimoiy xizmatlar shakllanishi va rivojlanish bosqichlarining ilmiy tahlili shuni ko‘rsatadiki, ijtimoiy xizmatlar nafaqat aholining ijtimoiy ehtiyojlarini qondirish vositasi, balki inson kapitalini rivojlantirish orqali barqaror ijtimoiy-iqtisodiy o‘sishni ta’minlovchi strategik omil sifatida namoyon bo‘lmoqda.

. Quyida mazkur tahlillar asosida shakllantirilgan asosiy xulosalar va ilmiy-amaliy takliflar keltiriladi

1. Ijtimoiy xizmatlar inson kapitalini rivojlantirishning strategik omili sifatida davlat ijtimoiy-iqtisodiy siyosatining ustuvor yo‘nalishi bo‘lishi lozim.
2. Ta’lim va sog‘liqni saqlash sohalarida yashil va raqamli texnologiyalarni keng joriy etish inson kapitali sifatini oshiradi.
3. Ijtimoiy xizmatlarni rivojlantirishda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini takomillashtirish barqaror iqtisodiy o‘sishni ta’minlaydi.
4. Ijtimoiy xizmatlarga yo‘naltirilgan investitsiyalarni uzoq muddatli strategik investitsiya sifatida baholash zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Becker, G. S. (1993). *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. 3rd ed. Chicago: University of Chicago Press.
2. Schultz, T. W. (1961). Investment in Human Capital. *The American Economic Review*, 51(1), 1–17.
3. Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. Oxford: Oxford University Press.
4. World Bank. (2019). *World Development Report 2019: The Changing Nature of Work*. Washington, DC: World Bank.
5. World Bank. (2020). *Human Capital Index 2020 Update*. Washington, DC: World Bank Group.
6. United Nations Development Programme (UNDP). (2022). *Human Development Report 2022*. New York: UNDP.
7. OECD. (2018). *Social Protection and Social Services in Developing Countries*. Paris: OECD Publishing.
8. Barr, N. (2012). *The Economics of the Welfare State*. Oxford: Oxford University Press.
9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. (2017). “Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida” (PF–4947). Toshkent.
10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. (2022). “2022–2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida” (PF–60). Toshkent.

КОНЦЕПЦИИ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ В ЭКОНОМИЧЕСКОЙ НАУКЕ

Джумаев Аскар Хайдарович

Страший преподаватель кафедры “Цифровая экономика”

Самаркандского института экономики и сервиса.

Тел: +99891 709 17 88. Эл.п: askardjumayev@gmail.com

Аннотация. В данной статье рассматриваются основные положения концепции зелёной экономики, разработанные после конференции 1992 года в городе Рио Де Жанейро, так как она получила очень широкий резонанс во всём мире и в частности Республики Узбекистан. По этой актуальной проблеме разрабатывается множество концепций, которые соответствуют социально-экономическим условиям различных стран для перехода к зелёной экономике.

Ключевые слова: природный капитал, опустынивание, биоразнообразие, низкоуглеродная экономика, ресурсоэффективность,

MUNDARIJA

I SHO‘BA. BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL TRANSFORMATSIYANING NAZARIY, AMALIY VA METODOLOGIK MUAMMOLARI.		
G.M.Shadieva	Yashil iqtisodiyot nazariyasi va global iqtisodiy transformatsiya tendensiyalari	5
Z.S.Artikov	Barqaror rivojlanish konsepsiyasining zamonaviy iqtisodiyotdagi nazariy asoslari	10
Р.Ж.Курбанова	Chakana savdo xizmatlari bozorini zamonaviy innovatsion yondashuvlar orqali rivojlantirish	13
S.B.Boboqulov	Sanoat klasterlarini jahon xo'jaligida tutgan o'rni	16
З.И.Саттарова	Эволюция концептуальных основ и актуальные подходы к типологизации туристских кластеров в современной науке	20
J.A.Maxmudov	Yashil transformatsiya sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini barqaror rivojlantirishning nazariy-metodologik muammolari	23
F.E.Jomonqulova	Ma'lumotlar bazasini real vaqtda kuzatib borish, ma'lumotlar bazasini ishga tushirish va o'chirish	34
Z.S.Artikov I.Q.Ravshanova	Hududiy xizmatlar sektorida yashil transformatsiya va aholi farovonligi	37
F.Sh.Shonazarov	Aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli transformatsiya omillari: tashkiliy inersiya, inson kapitali va yashil boshqaruvning o'rni	39
F.Shanazarov	Ijtimoiy xizmatlarning inson kapitalini rivojlantirishdagi o'rni va ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga ta'sir mexanizmlar	42
A.X.Джумаев	Концепции зелёной экономики в экономической науке	45
Д.Абдуллаева	Структурная трансформация строительных услуг Самаркандской области: динамика, тенденции и методы оценки	49
Н.Б.Рузиева	«Пути повышения эффективности отраслей сферы услуг при зелёной экономики»	51
Zhu YuMing	Expansion paths for sustainable development of tourism infrastructure, taking georgia as an example	53
M.E.Erdonov M.A.Samiyev	Toyloq tumanida sanoat korxonalari eksport salohiyatini oshirish imkoniyatlari.	56

**“Barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning zamonaviy
mexanizmlari”**

xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

MATERIALLARI TO‘PLAMI

2026-yil 25-may

ISBN: 978-9910-5219-5-9

4174

«TURON NASHR» nashriyoti
100129. O‘zbekiston Respublikasi
Samarqand viloyati, Samarqand shahri,
Xo‘ja Ahror Valiy ko‘chasi, 37-uy.
Tasdiqnoma: № 4174 (22.09.2020-y.)

Nashriyot muharriri:

M.Roziqova

Musahhih:

F.Tohirova

Bosishga 04.06.2026-yilda ruxsat etildi.

Qog‘oz bichimi 210×297 1/4.

«Times New Roman» garniturası.

Shartli bosma tobog‘i 25.0.

Adadi 50 nusxa. Buyurtma raqami: N-33

«NAVRO‘Z POLIGRAF» MCHJ matbaa

bo‘limida chop etildi.

Tasdiqnoma: 374736 29.08.2024-yil.

Samarqand shahri, X.Abdullayev ko‘chasi, 63-uy.